

ТЕХНІКА ІМІТАЦІЇ ВІТРАЖУ. РОЗПИС НА СКЛІ

Максименко К.К., студ. гр. ОМ-608

Науковий керівник – Потужний М.Д., доцент (кафедра Образотворчого мистецтва, Одеська державна академія будівництва та архітектури)

Анотація. Дане дослідження було проведено задля фіксації детального опису виконання псевдо вітражу за допомогою фарб на прозорому склі.

Актуальність даної статті полягає в демонстрації одної з сучасних технік вітражу, яка може знадобитись всім, хто зацікавлений в інструкції до його виконання.

В класичному розумінні, вітраж – це спаяні між собою шматочки кольорового скла, часто монументального великого розміру, і як правило на релігійну тематику. Скло було поєднане як свинцем, так і просто вставлене в цементний розчин. З плином часу, вітраж поступово забувався, його канони і техніки тримали як цінний артефакт, аби даний вид мистецтва не зник зовсім. Причиною тому була застаріла функціональність, потемніння скла, що заважало службі, а також жорстка та вузька тематика: вітражі тоді потрібні були загалом тільки в храмах. Тільки ближче до XIX та XX століття відбувається вітражне відродження. Люди починають експериментувати з темами, техніками, образами, видом скла, функцією виготовлених робіт. Таким чином, на сьогоднішній день, вітраж – це не тільки монументальні витвори, а й декоративно-прикладні. Фужер для ліхтаря, віконце на дверях, підвіска, люстра – все це може бути виконано в виражному вигляді.

Основний його аспект полягає в напівпрозорості поверхні, яка розсіює різнокольорове світло. Враховуючи цю особливість, будь-яка напівпрозора кольорова поверхня може вважатись вітражною.

Виконана магістерська дипломна робота на тему «Вітраж» стала основним натхненням для написання даної наукової статті. В ній буде детально описаний кожен етап роботи, рекомендації та підказки для тих, хто вирішить використати у власні роботі дану техніку.

Для імітації вітражу нам знадобиться:

- звичайне/штучне скло потрібного формату;
- фарби для вітражу на основі розчиннику (Pebeo, Lefrance&Bourgeois);
- контур для скла, кераміки та металу (рекомендовано – з спеціальним тонким носиком для нанесення);
- розчинник для олійних фарб;
- пензлі (кругла м'яка для нанесення, тонка – для деталей);
- спирт та ватні диски;
- респіратор;
- гумові рукавички.

Важливо враховувати, що фарби для імітації вітражу є токсичними. Надмірна кількість часу, проведена за роботою в закритому приміщенні може призвести до печії, головного болю та головокружіння. Також рекомендується працювати в гумових рукавичках, задля уникнення подразнення шкіри рук.

Для створення вітражу скло було повністю обезжирене та вкладене на рівну горизонтальну поверхню, аби фарба могла рівномірно розподілитись по всій площині сегментів. Перед тим, як наносити фарбу, потрібно обов'язково окреслити кордони об'ємним чорним (або іншого кольору) контуром, аби колір не розтікався далі бажаної границі, чим товще і вище контур, тим менше вірогідності того, що фарба перетече на іншу секцію. Контур має ретельно висохнути перед нанесенням фарби, аби не зробити кольори брудними та не деформувати створені контурні лінії. Товстим круглим пензлем найкраще за все заповнювати фарою великі секції, тонким пензлем – корегувати фарбу в вузький простір і кути, або наносити фарбу на дрібні деталі.

Фарба, так само як і контур – самозастигаючі. Є інший вид матеріалу: фарби, які потребують обробку високою температурою, або запікання. Такий варіант підходить більше для живописних фрагментів на невеликому форматі, задля збереження чіткості кольорових ліній, не розбиваючи їх на секції контуром. Варіант, який наведено в статті, більше підходить до монументального та більше класичного вигляду майбутньої імітації.

Після завершення пошуків композиційного та кольорового рішення, готовий ескіз рекомендується перенести на картон. Це робиться для спрощення виготовлення роботи на склі. Якщо для імітації вітражу планується використовувати контур чорного кольору, слід використати сепію замість вугілля. Таким чином, коли скло буде розміщене поверх картону, можна буде з легкістю бачити лінії на склі. В іншому випадку, є ризик часто зачіпати готові нанесені контури рукою, або пропуск потрібних секцій. Крім того, край робочої поверхні (скла) також варто окреслити контуром, створюючи «раму». Це робиться для того, щоб фарба не витікала за краї формату. Небажані лінії навіть після застигання можна легко здерти пластиковим ножом, або зняти розчином для олійної фарби. Чим товще та вище буде контур, тим менший ризик протікання фарби на іншу секцію.

З початком нанесення фарби на скло – обов'язково потрібно дочекатись повного вистигання контуру, а також протерти поверхню перед роботою. Не дивлячись на особливість даного матеріалу плавно та рівномірно розтікатись, варто уникати різких рухів пензлю. Рекомендовано «збирати» матеріал на пензлик, та поступово «викладати» його, створюючи рівномірний шар. Бажано розраховувати кількість матеріалу для кожної секції, завелика її кількість може вилізти на сусідні сектори та потрапляти на сусідні кольори, змішуючись та залишаючи плями. Тонким пензликом найкраще виходить направляти фарбу в вузькі та/або тонкі елементи контуру вітражу. Також він є зручним інструментом для дрібних деталей (очі, пальці, губи, тощо).

У разі помилок, можна зняти ще не застиглий шар за допомогою розчинника, або прибрати свіжу фарбу пензлем. Найкращім варіантом завжди буде ділити сегменти вітражу між собою так, щоб зафарбовані елементи були далі один від одного, відводячи добу для повного застигання. Таким чином, зменшується ризик змішування небажаних секцій один з одним, роблячи вітраж більш повноцінним та «чистим».

Висновки та результати. У даній науковій статті приведено ретельну інструкцію з техніки імітації вітражу, відомого як «розпис по склу». Здійснено аналіз теоретичних джерел, які використовувалися на практиці. Таким чином, цей матеріал має актуальність, оскільки поєднання теоретичних знань і практичного досвіду може виявитися допоміжним для майбутніх виконавців даного виду вітражу. Зазначено, що це дозволить уникнути потенційних помилок та сприятиме створенню власних образотворчих шедеврів у сфері мистецтва.

Література:

1. Гілязова, Н. М. Художні вітражі в громадських і житлових приміщеннях Івано-Франківщини ХХ - початку ХХІ століття: автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : 17.00.06 / Гілязова Н. М. ; Держ. вищ. навч. закл. "Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника". - Івано-Франківськ, 2012. - 16 с.
2. Історія виражного мистецтва. URL: <https://sculptoru.com/uk/blog/15-vse-pro-vitrazhi/>
3. Історія вітражів URL: https://www.busel.ua/ua/products/vitrag_history.html
4. Теорія та практика декоративно-прикладного мистецтва і дизайну. Декоративно-прикладне мистецтво в художній своєрідності вітражного розпису. Шабельник Оксана Ігорівна. Краматорський Технологічний Технікум. м. Краматорськ. URL: https://kdidpamid.edu.ua/jm/images/2018/docpdf/konf_20-04-2018.pdf#page=201
5. Технологія вітражного розпису, історія і сучасність у виробках майстрів творчого об'єднання «Прибужжя». Миколаївський обласний центр народної творчості. URL: <https://ocnt.com.ua/tehnologiya-vitrazhnogo-rozpisu-istoriya-i-suchasnist-u-virobax-majstriv-tvorchogo-obyednannya-pribuzhzhya/> (дата звернення: 15.01.2024).